

המאיר לארץ

ניצוצי אור המאירים ומלהיבים לב האדם אל השי"ת מלוקט מהספ"ק 'אור לשמים' מאיש אלקים אספקלריא המאירה' הרה"ק רבי מאיר הלוי מאפטא זי"ע

ניצוצי אור

צדיקים

הצדיק מבקש מה' שיראה לו חסרון בני' שיוכל לתקנם והקב"ה משיבו תעשה תשובה בשבילם ואמחול להם ויאמר את אחי אנכי מבקש וכו' (לו, טז).

נראה לי, כי דרך הצדיק שעיקר מגמתו תמיד לפקח על עסקי בני אדם, ותמיד עיניו ולבו עליהם ומבקש רחמים עליהם שיושעו בכל עניניהם. וזה פירוש הכתוב 'ויאמר' - שהצדיק אומר להשי"ת, 'את אחי אנכי מבקש' - שאני מבקש עבור 'אחי' הם בני ישראל, 'הגידה נא לי איפוא הם רועים', פירוש, **הראה נא לי חסרונם [הרוחני] אולי אוכל להדריכם ולהטותם לדרך הישרה** [ורועים] מלשון 'רעים', וזה הוא מתתא לעילא [- ממטה למעלה], ש[זה] אומר הצדיק להשי"ת.

והקב"ה משיב לו מעילא לתתא [-מלמעלה למטה, באותם מילים], 'ויאמר' - שהקב"ה אומר להצדיק, 'את אחי אנכי מבקש', 'את אחי' - דהיינו ישראל שנקראים אחים ורעים להקב"ה, 'אנכי מבקש' - דהיינו ש[בחינת] 'אנכי דיציאת מצרים' [היא בחינת אמא עלאה (תקוני זוהר ג, א)] 'מבקש' תפקידו [שתוכל להשפיע], ומשם יושפע להם כל טוב.

'הגידה נא לי איפוא הם רועים', כי מצינו אצל משה רבינו ע"ה שהתוודה בשביל כל ישראל ואמר 'אנא חטא העם הזה' (שמות לב, א), **כי היה מקושר ודבוק עם כל ישראל, ועשה תשובה בשביל כל ישראל**, וזה שהקב"ה אומר להצדיק, 'הגידה נא לי איפוא הם רועים' - דהיינו הגיד אתה לי והתוודה לפני הרע [שלחם], **ועשה תשובה לפני למען כל ישראל, ואני אקבל כאילו גם הם עשו תשובה ואמחול להם** [וכך אוכל להשפיע עליהם כל טוב].

הצדיקים מלמדים זכות על החוטאים וממשיכים עליהם ליבון עוונות

ותקח המילדת ותקשור על ידו השני לאמר זה יצא ראשונה (לח, כט).

'המילדת' - קאי על הצדיקים שממשיכים אורו של משיח שיתגלה לנו במהרה, 'ותקשור על ידו השני', דכתיב (ישעיה א, יח) 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו', וזה 'ותקשור על ידו השני', פירוש שמקשר ומעלה הכל, וגם 'שני' רומז למי שעבר חס ושולם [על עבירות], ממשיך גם כן אליו ליבון עוונות...

'לאמר זה יצא ראשונה' - כי הצדיק מלמד זכות על ישראל לאמר שהיצר הרע ניתן באדם מעת הוולדו, ויצר טוב באדם רק משלש עשרה שנים ואילך, וזה פירוש 'לאמר' [- שהצדיקים אומרים ומלמדים זכות על ישראל שחוטאים, בגלל שיצר הרע] 'זה יצא ראשונה'.

ענוה

כשהאדם מכיר שהארות המגיעות אליו אינם משלו רק מאת ה' זוכה לגדלות שני ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלקים בארץ עניי (מא, נב).

נראה לי על פי מה דאיתא בספרים המקובלים (פע"ח שער חג המצות פ"א) שיש בעולמות העליונים בחינות גדלות ראשון וקטנות שני וגדלות שני.

ולהבין גם בעולם הזה, נראה לומר כי השי"ת ב"ה מרוב טובו וחסדו נותן לאדם הרוצה ליכנס בעבודתו יתברך שמו הארה גדולה [וזה] נקרא 'גדלות ראשון', שיהיה לו סיוע להעבדות, ונדמה לאדם שהוא פעל ועשה כל זאת. ואחר כך לוקחים זאת ממנו ונשאר רק רשימה בעלמא, [וזה] נקרא 'קטנות שני'. וכאשר רואה האדם שהיתה לו הארה גדולה ועתה אין לו כלום, ומתחיל לזעוק אל ה' בתשובה, ואז מכיר שמאת ה' היה לו זאת הארה, ואחר כך זוכה לגדלות שני'.

וזה פירוש הכתוב: 'ואת שם השני' - רומז לגדלות שני, 'קרא אפרים' - מחמת שהוא אין בעיניו ומבין שאין בידו לעשות מאומה רק השי"ת עושה הכל, יוכל להשפיע אל הנשמות שהם בחינת 'אפרים', לשון [ואנכי עפר ו]אפר', וזהו 'קרא אפרים', ו'קרא' לשון השפעה כידוע, 'אפרים' - לאותן הנשמות שהם בחינת 'אפרים' כנ"ל.

האדם צריך לשמוח מזה שמכיר שהוא אפס ואין

'כי הפרני אלקים בארץ עניי', אבל יוכל להיות שהאדם הוא אין בעיניו ואינו נהנה מזה ואינו משמח עצמו בזה שהוא אפס ואין בעיניו, אבל העיקר האינ' שיהיה שמחה וגדולה לאדם מזה שיש לו מדה זו, וזה 'כי הפרני אלקים בארץ עניי', דהיינו שיש לו רצון ונחת ממדת 'אין'. (פר' מקץ)

ברכת מזל טוב

שלוחה בזאת אל ידידנו הנדיב הנכבד בנש"ק

הרה"ח ר' אלימלך האפשטיין שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו

בהולדת הנכדה למזל טוב

בת לחתנו הרה"ח ר' גבריאל ראנד שליט"א

יזכר אביה ואמה לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים, וירווה רוב נחת דקדושה מכל יצ"ח, מתוך

הרחבת הדעת בריות גופא ונהורא מעליא

אושר עושר וכבוד באין מחסור כל

מערכת 'המאיר לארץ'

עבודת הצדיק להסיר הצער מישראל ולהעבירם על אומות העולם

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי (לט, ב).

כי איתא (רש"י שמות ב, יא) במשה רבינו עליו השלום, שהיה נותן עיניו ולבו להיות דואג ומיצר בצרתן של ישראל, וצדיק נקרא בשם יוסף (וזהו ח"ב כג, א) שמוסיף והולך בכל יום בעבודת השי"ת, וכל עבודתו שסיר הצער מישראל, **כי בכל צרתם לו צר** (ישעיה סג, ט) ש'כאשר נחסר חלילה מאומה לבני ישראל נוגע החסרון הזה למעלה' (דברי רבינו בפתיחה), וזה 'ויהי ה' את יוסף', וכל מקום שנאמר 'ויהי' אינו אלא לשון צער' (מגילה י, ב), 'את יוסף' - זאת עומדת ותמיד לנגד יוסף רומז להצדיק.

'ויהי איש מצליח' - ואף על פי כן [שטרוד בהסרת צערם של ישראל, אין זה מפריע לו מעבודת ה', אלא] בכל זה הוא מצליח בעבודת השי"ת ואינו זז מדביקותו יתברך. 'ויהי בבית אדוניו המצרי', פירוש הצדיק ממשיך רחמים וחסדים לישראל והצער ילך לעוברי רצונו, וזה 'ויהי' - דהיינו הצער, 'יהיה בבית אדוניו המצרי' - על האומות.

על הצדיק להמשיך לכנסת ישראל כל הצטרותיה

עוד נראה לי, את כל מאומה בידו (לט, כג).

שהתורה מרמז לנו שעל הצדיק מוטל לתקן הכנסת ישראל ולהמשיך לה כל הצטרותיה, וזהו 'את כל מאומה בידו', דהיינו כל הצטרות של האומה הישראלית 'בידו' - ביד הצדיק שנקרא יוסף (וזהו ח"ב כג, א), ויש לו כח להמשיך לכנסת ישראל כל הצטרותיהם.

הצדיק מאיר לבבות ישראל שלא יהיו משוקעים בטבע

דרך הצדיק להאיר לבבות בני ישראל למען ידעו שהמשתתם הוא למעלה מהזמן, לבלתי היות משוקעים בטבע כי אם בבחינת 'אין מזל לישראל' [שבחינת 'אין' ספירת הכתר הוא המזל לישראל, והיינו שאין לבני ישראל לפחד ממאורעות הטבע, כיון שהם למעלה מהטבע]...

(ד"ה והנה כפורחת)

בעקבתא דמשיחא יהיו הצדיקים ממולאים בכל טוב

הבשילו אשכולותיה ענבים (מ, י).

'אשכולותיה' נקראים הצדיקים [שהוא מלשון 'איש שהכל בו' (סוטה מז, ב)], ו'ענבים' בגימטריא 'עקב', דהיינו בסוף יומיא בעקבות משיחא יהיה העלאה ותקומה להצדיקים, רומז על תיבות 'בישול' [שהוא ענין תיקון והבשלת מאכל, וכמו כן הצדיקים יהיו בשלים ומתוקנים], דהיינו שיהיו ממולאים בכל טוב, ועל ידי זה יהיה כל טוב לישראל גם כן. (פר' וישב)

אספקלריא המאירה

תיקון מידת הוד

לקראת ימי החנוכה דלינו ולקטנו ממה שמבאר רבינו בספרו 'אור לשמים' בענין תיקון מדת הוד, שכידוע בכתבי הארי"ל (פע"ה שער ר"ח חנוכה ופירוש פ"ד) שבחנוכה נתקן מידה זו.

'הוד' - לא להכניע לשקר אלא להודות לה'

נודע לכל, שבכל אדם יש שבע מידות [חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות], וביד האדם להשתמש בהם לטוב ולמוטב, ועל האדם מוטל לתקנם ולהשתמש בהם רק לעבודת ה', וכמבואר בפרשת פנחס (ד"ה ובחודש השביעי): **"והנה האדם הרוצה ליכנס בעבודתו ית"ש צריך להאיר ולתקן הווי"ן מדות מלמעלה למטה"**.

ובענין מידת הוד כותב רבינו בפר' בשלח (ד"ה ויאמר משה) ש"ביום ה' לצאת בני ישראל מארץ מצרים] ביררו וזיככו מדת הוד, לבלתי להודות לשקר וחנופה, אך טוב להודות לה' אלקים אמת ברוך הוא, הרי לנו שפשטות תיקון מידת הוד, שלא להודות ולהכניע את עצמו לעניני שקר וחנופה רק להודות להקב"ה, וכמו שעשו החשמונאים בשעתם שלא הודו והכניעו עצמם ליוונים, ולכן תקנו את יום טוב חנוכה שיעיקרו להודות ולהלל להשי"ת על הנסים ועל הנפלאות, וכמבואר בספר"ק בני יששכר (כסלו טבת מאמר ד אות קכג): **"והנה החשמונאים באו לתקן את מדת הוד... ועל כן נתקנו הימים האלה להודות ולהלל"**.

'הוד' - להיות מודה ועוזב מעשי תעותים

והנה ענין ההודאה להקב"ה, מבאר רבינו בהרבה מקומות שהוא ענין התשובה להקב"ה, להיות מודה ועוזב הדרכים העקלקלות, ובזה מבאר הקשר בין ספירת הוד שהיא הספירה השמינית מלמעלה למטה [כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד] לבין ספירת הבינה שהיא המידה השמינית ממטה למעלה [מלכות, יסוד, הוד וכו'].

וכמו שכותב בפרשת ויגש (ד"ה עוד נ"ל ויגש): **"דהנה דוד המלך ע"ה אמר (תהלים כב, ז) 'ואנכי תולעת ולא איש', דהעיקר להיות תמיד בתשובה ובהכנעה ולהחזיק עצמו תמיד במדת אין, וזה פירוש מה דאיתא בזוהר (ח"ג רכג, ב) 'בינה עד הוד איתפשטות' - ספירת בינה מתפשטת עד מדת הוד, כי הרשעים הם מלאים חרטה, אבל עיקר התשובה להיות מודה ועוזב [ולא להסתפק בחרטה בלבד], וזה פירוש [מאמר הזוהר]: בינה - [שהיא] שורש התשובה, עד הוד איתפשטות - להודות לפניו יתברך שמו על חטאיו ולעזוב המעשה תעותים מעתה"**.

ובפר' פנחס ביאר: **"כי בחינת הוד רומז גם כן לתשובה, כי 'בינה עד הוד איתפשטות' (זוהר סס), והיא סוד השופר, שמשפר מעשיו ומתקנם ומאירם להשי"ת ע"י תשובה, ועל ידי זה ודונותיו נעשים זכיות, ונעשה מ'דוד' [לשון צער] 'הוד', ומגולת נעשה גאולה, וזה פירוש 'ונתתה מהודך' - פירוש ע"י התשובה שלך ועשית מזדונות זכיות, נעשה מזה עטרה לראשו יתברך שמו, וזה 'ונתתה מהודך עליו'"**.

קירוב הגאולה ע"י תיקון מידת הוד

ובתיקון מדת הוד יתקרב הגאולה, כמו שכותב רבינו (בפר' פנחס): **"הוד נקרא תשובה שמודה ועוזב, כאשר שמעתי בשם כאדמו"ר מרנא ורבנא מורנו הרב אלימלך [מליזענסק] צללה"ה שפירש [מה שנאמר] (תהלים קו, א) 'הודו לה' כי טוב, פירוש שטוב מאוד להודות לפניו יתברך שמו, כי לעולם חסדו' - ועל ידי זה מביא חסדים לעולם, עד כאן דבריו. וגדולה תשובה שמקרבת את הגאולה' (ע"פ יומא פו, ב), וזה [פירוש הכתוב] (במדבר כו, כ) 'ונתתי מהודך עליו' - מבחינת הוד יותן עליו, רוצה לומר על משיח צדקינו, לעטרו בעטרין קידושין, 'למען ישמעו כל עדת בני ישראל' - שיהיה אסיפה וקבוץ גלויות במהרה בימינו"**.

וכן מבאר שם: **"כי האדם הוא דוגמא דלעילא וכל מה שעושה באמת לשמו יתברך נעשית דוגמתו למעלה, וע"י שאדם עושה ממטה תשובה באמת, כביכול [הקב"ה] גם כן עושה תשובה ועושה מ'דוד' 'הוד', וזה פירוש 'ונתת מהודך' - ע"י התשובה שלך תגרום שכביכול יעשה גם כן תשובה וישלח לנו פדות ורוחה, וזה 'עליו' [שתשפיע כביכול ע"י תיקון ההוד שלך על הקב"ה]"**.

תפלתנו היא שזוכה בימי חנוכה אלו לתקן את מידת הוד, ולהתקרב בתשובה אל ה', וכדברי ה'מאור עינים' (פר' מקץ דרוש לחנוכה): **[שבחנוכה] "השם כביכול בעצמו מוריד את עצמו אל האדם, ומאחזי בו את האור ההדליק, ולשוב ולחזור אל השם ולעובדו בהתלהבות ובשכל גדול, וזה נעשה בכל שנה בבוא הזמן של מצות נר חנוכה"**.

זכור ולעילוי נשמת

האדמו"רים לבית דעעש

הרה"ק רבי משה בן הרה"ק רבי מנחם מענדל זצ"ל

נלב"ע כד כסליו

ובנו הרה"ק רבי יחזקאל בן הרה"ק רבי משה זצ"ל

בעל 'כנסת יחזקאל' נלב"ע כב כסליו

נדבת נכדם החשוב

תולדות האור'

ויאבק איש עמו (ב)

בגליון הקודם תיארו בהרחבה הגזירה הנוראה שריחפה על חצרות החסידים, לסגור את שעריהם ולמנוע עליית חסידים לרגל לרבם, שבסייעתא דשמיא ע"י פעולות צדיקי הדור בדורם נתבטלה הגזירה, אכן בעיר אפטא מקום משכן רבינו, המשיכה המשטרה להפריע ולמנוע מהציבור להתכנס בחצר רבינו, וכל זאת לא מנע בעד החסידים שהמשיכו להגיע ולהסתופף בצל רבינו (מקור משפחות עתיקות בישראל עמ' 189 ומשם בקובץ נחלת צבי (יד)).

אחר שכלו כל הקיצים, והתנכלויות המשטרה עברה כל גבול, לא היה ברירה אחרת אלא להתלונן בפני הממשלה על השלטון המקומי, כדרכה של ממשלה הבריורקטיה חגגה בכל וועדותיה, כך יצא שהתלונה הראשונה כלל לא התקבלה, כשבאה התלונה השניה לוועדת הפנים, היא שלחה זאת לוועדת הדתות, ומשם חזרה לוועדת הפנים בעיקר בטענת וועדת הדתות שאף שפתיחת השטיבלעך החסידיים הותרה בפירוש בפקודת הממשלה, מכל מקום ענין הנסיעות וההתכנסות ממקומות שונים אצל האדמו"ר"ם לא הוכרעה אף פעם, וזה קשור לוועדת הפנים, בסוף הם קראו לרבינו ז"ע לחקירה, בו התלונן על המשטרה המקומית, למרות שלא היה מעונין להתגרות בניציגו השלטון המקומי, העלולים להתנגס בו ואפילו להעמידו למשפט על עלילת-שווא, השיג רבינו הק' ז"ע את עיקר מטרתו והוא עורר את תשומת-לב השלטונות לנגישות המשטרה המקומית.

לשאלת החוקר מדוע כינה רבינו את עצמו בתלונה שהוגשה בשמו, בשם 'ראש החסידים', השיב רבינו הק' ז"ע: **"אמנם יש רבנים שאינם מנהיגים כת חסידים, אך אני הנני גם הרב דמתא באפטא, וגם חסיד ובקי בעיקרי החסידות, ולפיכך אני נחשב כראש החסידים"**. בסייעתא דשמיא נתקבלה תלונת רבינו וביום "ז ניסן שנת תקפ"ה התקבלה ההחלטה בממשלה להכיר בתנועה החסידית כתנועה חוקית, ולהתיר הנסיעות ממקום למקום כדי להסתופף בצילא דמהימנותא.

עוד בענין גזירה זו מובא בספר 'החסידות': **"בימי רבינו הק' ז"ע רדפו המתבוללים והמשכילים את החסידות, והלשינו עליהם בפני הממשלה הרוסית, אחת הטענות שבפי המשכילים היתה כי האדמו"רים אינם אלא בעלי הזיות מסוכנים, הממשלה מינתה גנרל מיוחד שיצא למסע כדי לחקור את אמיתות הדברים, בבואו לאפטא, הזמין אליו הלה את רבינו הק' ז"ע, ושאלו לפשר תפילתו הלוהטת. ענה לו רבינו הק' ז"ע בהתלהבות, 'דוד המלך אומר בתהלים (לט, ז): 'חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני', הדברים שנאמרו בהתלהבות, עוררו התפעלות בלב הגנרל והוא פטרו לשלום בכבוד גדול"**.

ע"י צדקה בימי חנוכה מקרבים אותיות 'משיח'

טעם למה דאיתא בשולחן ערוך (ראה מן אברהם ריש סימן עת"ר) 'נהגו עניים לסבב בחנוכה [על הפתחים]... נראה לי, כי הנה הנר חנוכה צריך להיות בשמאל הפתח והמזוזה היא בימין (שבת כב, א), והנה מזוזה ימין ראשי תיבות מ"י, וחו"כ ש'מאל ר"ת ח"ש, ובין אותיות שניהם [יוצא המילה] 'משיח', אבל הם [האותיות] רחוקים זה מזה שזה בימין וזה בשמאל, ואיתא בגמרא (בבא בתרא י, א) ש'גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה'. [ויש לומר הכוונה ש]על ידי זה שבא העני לפתח הוא מקרב השמאל לימין ונשלם אותיות 'משיח', רק שהצירוף אינו כסדר, כי זה בימין הכניסה [היינו שכשנכנס העני לתוך הבית האותיות של משיח אינם כסדרם, שאז המזוזה בימין וחנוכה בשמאל, וצירוף התיבה הוא 'מיחש'], אבל ביציאה שפיר אותיות משיח הם כסדרן, כי המזוזה הוא בשמאל היציאה, והצירוף הוא מזוזה שמאל ימין חנוכה, דהיינו בזמן שנצא מגלות, וזה 'כי בשמחה תצאו' (ישעיה נה, ב), וזוכה לגאולה במהרה בימינו אמן נצח סלה ועד.

הגליון יוצא לאור על ידי

מכון 'המאיר לארץ'

להפצת תורת האור לשמים ז"ע

לתרומות והנצחות, לקבלת העלון, ולהערות והארות

פנה למכון: 053-3188564

או בכתובת האימייל: mailech8564@gmail.com